

**Кандидаткиња за избор за главног јавног тужиоца
Бранка Барјамовић**

**ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА РАДА
ОСНОВНОГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА
У БАЧКОЈ ПАЛАНЦИ**

Март, 2024. године

САДРЖАЈ

1. Увод	3
1.1. Начела и приоритети у односу на јавно тужилаштво	4
2. Унутрашње уређење и организација рада у Основном јавном тужилаштву	5
2.1. Управа у Основном јавном тужилаштву	7
2.2. Организација процеса рада у Основном јавном тужилаштву	8
3. Однос између јавних тужилаштава, државних и других органа и однос према јавности	10
3.1. Међусобни односи јавних тужилаштава	10
3.2. Однос између јавног тужилаштва и државних и других органа	10
3.3. Примена института међународне правне помоћи	10
3.4. Однос јавног тужилаштва према јавности	10
4. Ефикасност рада увођењем савремених технологија	11
5. Обрада јавнотужилачке и судске праксе	12
6. Повећање ефикасности и стручности рада кроз учешће на саветовањима, научним скуповима и семинарима	12
7. Придржавање начела Етичког кодекса јавних тужилаца	12
7.1. Основне дужности носилаца јавнотужилачке функције	12
7.2. Одговорност носилаца јавнотужилачке функције и значајна кршења Етичког кодекса	13
8. Закључак	13

1. Увод

У складу са чланом 87. Закона о јавном тужилаштву („Сл. гласник РС“, број 10/23), између осталог, прописано је да кандидат за главног јавног тужиоца, уз пријаву на јавни конкурс за избор, доставља и програм унапређења рада јавног тужилаштва за које се кандидује.

Желим да представим Програм унапређења рада Основног јавног тужилаштва у Бачкој Паланци (у даљем тексту: Програм), који садржи и ближе уређује послове и задатке које ово јавно тужилаштво треба да изврши, у оквирима своје надлежности, и у сврху обезбеђивања законитог и ефикасног остварења функције јавног тужилаштва, у потпуности, али и на подручју на којем оно поступа, и тиче се месне и стварне надлежности Основног јавног тужилаштва у Бачкој Паланци.

Програмом су обухваћени и дефинисани послови и задаци које би Основно јавно тужилаштво у Бачкој Паланци требало да изврши у складу са обезбеђивањем законитости на подручју стварне и месне надлежности, потом начела и приоритета који се односе на Основно јавно тужилаштво, планираног програма рада, донетих стратегија и акционих планова, и све у складу са бројем јавних тужилаца и државних службеника предвиђених у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Основном јавном тужилаштву у Бачкој Паланци (бр. А 61/19 од дана 12. 3. 2019. године, А 108/22 од дана 9. 6. 2022. године и А 77/23 од дана 25. 4. 2023. године), и у складу са унутрашњим уређењем и организацијом рада у јавном тужилаштву прописаним у Правилнику о управи у јавном тужилаштву („Сл. гласник РС“, бр. 110/09, 87/10, 5/12, 54/17, 14/18 и 57/19).

Системом уређења државне власти у Уставу Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/06 и 115/21) регулисано је да је јавно тужилаштво јединствен и самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом. Хијерархијска овлашћења, правна средства, уређење организације и надлежност јавног тужилаштва, услови, поступак за избор и престанак функције носиоца јавнотужилачке функције, права и дужности носиоца јавнотужилачке функције, вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца, дисциплинска одговорност носиоца јавнотужилачке функције, обављање послова управе у јавном тужилаштву и правосудне управе, обезбеђивање средстава за рад јавног тужилаштва и друга питања од значаја за рад јавног тужилаштва ближе се уређују Законом о јавном тужилаштву („Сл. гласник РС“, број 10/23), док се Правилником о управи у јавном тужилаштву („Сл. гласник РС“, бр. 110/09, 87/10, 5/12, 54/17, 14/18 и 57/19) ближе уређује управа у јавним тужилаштвима, њени послови, унутрашње уређење, однос између јавних тужилаштава, јавно тужилаштво и државни и други органи, јавно тужилаштво и грађани, јавно тужилаштво и јавност, тајност података, заштита података о личности, стандарди о службеним просторијама и опреми, стручно усавршавање, употреба информационо-комуникацијских технологија у раду јавних тужилаштава, запослени у јавном тужилаштву, прописује се форма и садржина појединих тужилачких аката у кривичноправним предметима, руковање предметима и друго.

Послови Основног јавног тужилаштва односе се на гоњење учинилаца кривичних дела и других кажњивих дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом, али и руковођење предистражним поступком, спровођење истраге, одлучивање о непредузимању или одлагању кривичног гоњења, закључење споразума о признању кривичног дела, подизање и заступање оптужбе,

изјављивање редовних и ванредних правних лекова и других радњи из законом утврђене надлежности.

Основно јавно тужилаштво у Бачкој Паланци је самостални државни орган, који је основан Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС” број 101/13) за подручје Основног суда у Бачкој Паланци, где у подручју своје месне надлежности поступа на територији општине Бачака Паланка и општине Бач. Оно покрива територију површине од око 950km², и има око 72.000 становника, што значајно утиче и на број предмета којим су оптерећени носиоци јавнотужилачке функције, а Основно јавно тужилаштво сарађује са Полицијском управом у Новом Саду. Основно јавно тужилаштво је државни орган, који је хијерархијски организован, те је под контролом непосредно виших јавних тужилаштава, а то су за Основно јавно тужилаштво у Бачкој Паланци: Више јавно тужилаштво у Новом Саду, Апелационо јавно тужилаштво у Новом Саду и Врховно јавно тужилаштво.

Стварна надлежност јавног тужилаштва одређена је одредбама које важе за утврђивање стварне надлежности суда. Стварна надлежност Основног јавног тужилаштва одређена је чланом 24. Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС” број 10/23), и другим законима. Те је значајно указати на то да Основно јавно тужилаштво, у складу са својим законским овлашћењима, и у циљу заштите општег и појединачног интереса, учествује у свим поступцима, парничним, ванпарничним, управним, прекршајним, и да активно предузима све радње и мере. Треба истаћи улогу јавног тужиоца у парничним поступцима, кроз подношење тужби за изрицање мера заштите од насиља у породици, сходно члану 284. став 2. Породичног закона („Сл. гласник РС”, бр. 18/05, 72/11 - др. закон и 6/15), што представља значајан допринос у циљу смањења насиља у породици и заштити жртава породичног насиља, посебно у ситуацијама када пријављени догађаји немају довољно елемената за кривично гоњење. Поред наведеног, у оквиру својих овлашћења Основно јавно тужилаштво поступа, те доноси одлуке и по другим законима, као што су: Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Сл. гласник РС”, бр. 32/2013, 94/16 и 35/19), Породични закон („Сл. гласник РС” бр. 18/05, 72/11 - др. закон и 6/15), Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС” бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10 и 105/21), Закон о прекршајима („Сл. гласник РС” бр. 65/13, 13/16, 98/16 - одлука УС, 91/19, 91/19 - др. закон и 112/22 - одлука УС).

1.1. Начела и приоритети у односу на јавно тужилаштво

Битна начела и приоритети у односу на јавно тужилаштво су:

- **Независност** – У свом раду јавна тужилаштва и носиоци јавнотужилачких функција морају бити ослобођени сваког непримереног и недозвољеног утицаја и притиска, а који би ометали остваривање правде, без обзира на њихов извор.
- **Непристрасност** – Носиоци јавнотужилачке функције дужни су да поступају непристрасно на основу слободне оцене доказа и правилне примене права, уз поштовање претпоставке невиности и права на правично суђење.
- **Недискриминација** – Једнак третман и под једнаким условима, по било ком основу и са једнаким могућностима у приступу јавном тужилаштву.
- **Стручност** – Рад на спровођењу стручног усавршавања и обукама којима се стичу и усавршавају теоријска и практична знања, као и вештине носилаца јавнотужилачке функције, њихових помоћника и административног особља.

- **Одговорност** – Успостављање механизма и критеријума одговорности носилаца јавнотужилачке функције, њихових помоћника и административног особља за квалитет и резултате рада
- **Ефикасност** – Делотворно управљање и рационално коришћење ресурса у предметима у којима се поступа у разумним роковима, уз поштовање људских и мањинских права и слобода, загарантованих како домаћим, тако и међународним прописима.

2. Унутрашње уређење и организација рада у Основном јавном тужилаштву

У Основном јавном тужилаштву главни јавни тужилац руководи радом и организује рад, врши надзор над радом јавних тужилаца у Основном јавном тужилаштву и осталих запослених. Вршећи надзор, главни јавни тужилац непосредно утиче на остваривање уједињеног поступања јавног тужилаштва и активно учествује на откалањању уочених потешкоћа у раду. Залаже се да благовремено и успешно буду обављени планирани послови и задаци, а одређује и послове који се имају завршити и мимо планираних, те одређује рокове за извршавање послова, и одређује носиоце који ће их реализовати.

У Основном јавном тужилаштву у Бачкој Паланци, поред главног јавног тужиоца, јавнотужилачку функцију обављају и два јавна тужиоца, док је за избор трећег јавног тужиоца конкурс у току. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Основном јавном тужилаштву у Бачкој Паланци је систематизовано седам радних места, која су попуњавају особљем јавног тужилаштва.

Кадровски план се доноси сваке године, а уз сагласност Министарства правде Републике Србије попуњавају се упражњена радна места предвиђена правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, те се обезбеђује благовремено и неометано извршавање задатака из делокруга рада одељења.

Потребно је процес рада организовати на тај начин да се изврши равномерна расподела послова и задатака унутар Основног јавног тужилаштва, а како би се обезбедио законит правилан и благовремен рад тужилаштва, те осигурала равномерна оптерећеност свих запослених радним задацима. У складу с наведеним израђује се програм и план рада, те се врши расподела задатака и послова на носиоце јавнотужилачке функције и тужилачко особље. Планом и програмом рада се на почетку сваке календарске године утврђује врста послова и задатака, те рокови за њихово извршење, као и начин извршења. У сврху остваривања ефикасности при решавању постављених задатака код носилаца јавнотужилачке функције, као и код тужилачког особља, потребно је развијати свест о заједничком деловању, а како би се успешно постигли постављени циљеви.

Ради остваривања Програма, те законитим и ажурним и ефикасним радом организују се организационе јединице, тако што се у кривичном одељењу обављају послови и задаци из надлежности Основног јавног тужилаштва у кривичним и другим предметима, а у оквиру овог одељења послове обављају носиоци јавнотужилачке функције и тужилачки помоћници. Јавни тужиоци обављају самосталне послове и то послове који су им поверени од стране главног јавног тужиоца и послове који су им додељени распоредом, а све у складу са Законом о јавном тужилаштву и другим прописима. Јавни тужиоци поступају у КТ, КТИ, КТР, КТН, КТНИ, КТО, ОИК, ГП, као и у другим предметима, те присуствују главним претресима, воде истрагу и

предузимају доказне радње, присуствују рочиштима и обављају друге процесне обавезе и предузимају службене радње. Тужилачки помоћници израђују нацрте одлука у КТ, КТИ, КТР, КТН, КТНИ, КТО, ГП предметима, те нацрте других аката, самостално или под надзором врши и друге послове предвиђене законом и прописима.

Аминистративни послови се обављају у писарници, те се врши експедовање и пријем писмена, воде се уписници, те се обављају дактилографски послови, као и други послови у вези са радом и потребама јавног тужилаштва.

Послови из области финансијско-рачуноводственог пословања, као и послови набавке, вођење и чување финансијске документације, те економата и депозита, у складу са постојећим прописима врше се у рачуноводству.

Сем наведених основних одељења, у оквиру кривичног одељења образују се посебна одељења, и то Одељење за коруптивна кривична дела, које је састављено од свих носилаца јавнотужилачке функције. У складу са обавезним упутствима Врховног јавног тужилаштва и Апелационог јавног тужилаштва у Новом Саду, поступа се у предметима са коруптивним елементима, као и у другим предметима кривичних дела против привреде, и кривичних дела повезаних са корупцијом. Потребно је у свим предметима, где постоје законски услови, спроводити финансијске истраге. У складу са Националном стратегијом за борбу против корупције, потребно је проактивно, ефикасно и систематски поступати у борби против корупције, као и правовременом сарадњом свих институција. Деловањем свих органа и институција би се спречило да се средства, која су стечена и која су проистекла из финансијског криминала, не укључе у редовне привредне токове.

У оквиру кривичног одељења образује се тим за праћење примене Законика о кривичном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 – одлука УС и 62/21 – одлука УС), а сходно обавезном упутству Врховног јавног тужилаштва. Практична примена Законика разматра се на седницама колегијума, те се отклањају дилеме и проблеми у поступању. У случају да се деси, да се јаве недоумице у вези са правилним поступањем, те да се утврди да друго јавно тужилаштво поступа различито у односу на Основно јавно тужилаштво у Бачкој Паланци, путем Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду доставља се извештај Апелационом јавном тужилаштву у Новом Саду, а како би се прибавило образложено мишљење у погледу спорног правног питања, те заузимања правних ставова и уједначавања јавнотужилачке праксе.

Како би се унапредио рад и организација, потребно је истаћи да се у Основном јавном тужилаштву један јавни тужилац одеређује као контакт лице за праћење кривичних дела против полне слободе и кривичних дела против брака и породице, те је потребно упутити захтев Полицијској управи и надлежним Центрима за социјални рад да одреде своје представнике као контакт лица за наведену област, а ради непосредније сарадње. Координираним радом јавног тужиоца са представницима поменутих институција постиже се хитност поступања у ситуацијама када постоји сумња да је учињено кривично дело против полне слободе и кривично дело против брака и породице. Имајући у виду да постоји тренд повећања броја кривичних дела против брака и породице, Основно јавно тужилаштво би требало да у складу са својим овлашћењима из члана 281. став 1. Породичног закона, активно делује покретањем парничних поступака, ради изрицања и реализације мера заштите од насиља у породици, које су предвиђене чланом 198. став 2. истог Закона.

Један јавни тужилац се одређује за праћење и поступање у предметима из области борачко инвалидске заштите, а његов задатак је да хитно поступа по кривичним пријавама из области борачко инвалидске заштите и да Апелационо јавно тужилаштво у Новом Саду без одлагања извештава, те да уколико се укаже потреба за

тим, закаже консултације са јавним тужиоцем у Апелационом јавном тужилаштву у Новом Саду, који је задужен за поступање у наведеној области.

2.1. Управа у Основном јавном тужилаштву

За благовремен и правилан рад јавног тужилаштва одговоран је главни јавни тужилац, као носилац управе у јавном тужилаштву, а управа у јавном тужилаштву обухвата руковођење јавним тужилаштом, те послове и овлашћења у вези са организацијом рада, материјалним, финансијским, административним и другим пословима којима се обезбеђује правилан, тачан, благовремен и законит рад, а посебно:

- Старање о одржавању самосталности и угледа јавног тужилаштва,
- Употреба обележја јавног тужилаштва, службеног језика и писма,
- Уређење и организација рада јавног тужилаштва,
- Старање о уједначеном и благовременом поступању и коришћењу најефикаснијих метода и техничких средстава у административном пословању;
- Праћење и проучавање јавнотужилачке и судске праксе,
- Поступање по притужбама и представкама грађана на рад јавних тужилаца и запослених у јавном тужилаштву,
- Однос јавног тужилаштва према другим државним органима, грађанима и јавности,
- Заштита тајности података,
- Вођење уписника, помоћних књига, именика и других евиденција,
- Руковање предметима и стварима од вредности,
- Поступање са архивским материјалом,
- Вођење статистике,
- Материјално-финансијско пословање јавног тужилаштва,
- Остваривања стандарда у погледу службених просторија и опреме, и
- Другим питањима од значаја за рад јавног тужилаштва.

Законито и правилно руковођење у јавном тужилаштву остварује се доследном применом Закона о јавном тужилаштву и Правилника о управи у јавном тужилаштву. Ефикасност поступања и остваривање функције Основног јавног тужилаштва као државног органа постиже се уз поштовање радне дисциплине и мотивисаности носилаца јавнотужилачке функције и тужилачког особља. Потребно је јасно поставити и одредити циљеве, поштујући опис послова, утврђен Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Основном јавном тужилаштву, као и врсти и обиму задатака предвиђених планом и програмом рада Основног јавног тужилаштва.

Такође је потребно, израдити и финансијски план, а који ће бити усклађен са реалним материјалним потребама Основног јавног тужилаштва, те је потребно благовремено идентификовати све околности и ризике, који би угрозили несметано и ефикасно функционисање јавног тужилаштва. Како би се обезбедило рационално, ефикасно и законито трошење средстава, неопходно је утврдити финансијске потребе

тужилаштва, те непрестано пратити потребе тужилаштва, а како би се унапредио процес рада, а ради благовременог предузимања мера у складу са позитивним прописима, а све у циљу како би се материјални и нематеријални ресурси користили правилно, ефикасно и економично. Такође је неопходно омогућити остваривање права по основу рада јавних тужилаца и права из радног односа особља у јавном тужилаштву, а како би се благовременим доношењем одговарајућих општих и појединачних правних аката, створили услови да сва запослена лица у јавном тужилаштву остварују сва права у вези са радом.

Старешина органа којим руководи доноси одговарајуће акте и предузима одређене мере и радње, те с тим у вези потребно је донети или изменити нормативне акте, и то: Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, План и програм рада Основног јавног тужилаштва, Правилник о буџетском рачуноводству, Правилник о уређивању поступка јавне набавке, Комуникациону стратегију и друго. Потребно је преузети и друге мере у складу са Законом о спречавању злостављања на раду („Сл. гласник РС” број 36/10) доношем Правилника о правилима понашања послодавца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду, затим мере у циљу реализације и примене Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму („Сл. гласник РС” број 30/10), као и бројне друге мере

2.2. Организација процеса рада у Основном јавном тужилаштву

Главни јавни тужилац одређује организацију и рад јавног тужилаштва. Процес рада се одвија у организационим јединицама. Административни послови се обављају у писарници, где се врши пријем и слање писмена. Такође, у писарници се обављају и послови вођења уписника по свим реферадама, дактилографски послови, као и други послови у вези са радом и потребама јавног тужилаштва. Архива је саставни део писарнице, где се чувају архивирани предмети и са истима се рукује у складу са листом категорија регистарског материјала, са роковима чувања које је донело Врховно јавно тужилаштво.

У Основном јавном тужилаштву је образовано посебно одељење где се обављају послови из области финансијско-рачуноводственог пословања, као и послови набавке, вођења и чувања финансијске документације, економата и депозита, у складу са постојећим прописима.

У оквиру кривичног одељења се превасходно обавља обрада предмета, те се обављају послови и задаци из надлежности Основног јавног тужилаштва, како у кривичним, тако и у другим предметима. Потребно је водити рачуна да се предмети разврставају по сложености, па да се затим додељују према редоследу пријема обрађивачима, и то првом наредном обрађивачу предмета са листе обрађивача, а од распореда се само одступа када главни јавни тужилац додељује предмете обрађивачу, а ради остваривања једнаког оптерећења сваког јавног тужиоца. У кривичном одељењу спроводе се истраге и предузимају одређене доказне радње, те се организује заступање оптужних аката на главним претресима пред Основним судом у Бачкој Паланци, а у складу са распоредом службених радњи и процесних обавеза. Писарница прикупља и обрађује податке на основу којих се саставља извештај о радном учинку обрађивача предмета у задатом временском оквиру, а на основу тих података се благовремено уочавају и отклањају евентуална одуговлачења и поступања по предметима. Прегледом приспеле поште, сигнирањем, праћењем и усмеравањем рада у предметима, врши се контрола рада обрађивача предмета. У консултацији са главним јавним тужиоцем, и у

складу са његовим упутствима, а имајући у виду да се он стара о законитости рада тужилаштва, обрађивачи предмета доносе и израђују одлуке у предметима. Главни јавни тужилац даје своју сагласност на израђену одлуку, тако што ставља свој параф на решење о одбачају кривичне пријаве, на службену белешку о одустајању од кривичног гоњења, те обуставу истраге, оптужни акт и жалбу. Обрађивачи предмета благовремено дају јавном тужиоцу податке о стању у предметима, који исте усмерава у ком правцу да врше даље провере, спроводе доказне радње или врше истрагу.

Појавила се потреба да се прати рад носилаца јавнотужилачке функције у складу са критеријумима задатим у правилнику о критеријумима и мерилима вредновања рада носилаца јавнотужилачке функције, а који рад треба пратити у континуитету и на транспарентан начин. Тужилачки кадар у погледу стручности јача се одржавањем седница колегијума у оквиру јавног тужилаштва, те се кроз дискусију најпре сагледавају проблеми унутар тужилаштва и отклањају се потешкоће у поступању, и уједначава се пракса у оквиру тужилаштва. Активним учешћем на семинараима, јавним расправама и радионицама, које организује Врховно јавно тужилаштво, Правосудна академија и друге домаће и међународне институције, континуирано се стичу нова знања и вештине и надограђује се већ постојеће знање потребно за извршавање постављених задатака и послова из надлежности тужилаштва.

Потребно је у што већој мери примењивати нове информационе и комуникационе технологије у раду Основног јавног тужилаштва, а што обезбеђује ефикаснији и прецизнији рад, те је потребно настојати да се техничка средства и опрема у континуитету обнавља и осавременује.

Важан сегмент делокруга рада основног јавног тужилаштва представља послове дежурства, а који се обавља у складу са унапред припремљеним распоредом дежурства. У циљу предузимања ефикасног кривичног гоњења и процесуирања извршилаца кривичних дела, неопходно је добро организовати послове дежурства, а како би свим учесницима предистражног поступка били благовремено, тачно и јасно издати налози и инструкције за поступање. Значајно је одржавање састанака и консултација са представницима других органа, а превасходно са представницима органа унутрашњих послова, ради усмеравања њиховог рада, прикупљања одговарајућег доказног материјала и давања квалификације кривичног дела. Послови сарадње са свим државним органима и установама, првенствено са полицијским, пореским органима и са социјалним радницима, у фази предистражног поступка, веома је важно, будући да се на тај начин скраћује време трајања истражног поступка или поступка предузимања одређених доказних радњи, те се повећава ефикасност Основног јавног тужилаштва у делу поступка који се спроводи пред Основним јавним тужилашвом, као органом поступка.

Потребно је адекватно примењивати институте Законика о кривичном поступку, а имајући у виду велики прилив предмета и оптерећеност носилаца јавнотужилачке функције, а како би се поступак пред тужилашвом и судом окончао у што краћем року. С тим у вези, а како би се ефикасније поступало, примењује се институт одлагања кривичног гоњења у складу са законским решењем и обавезним упутством Врховног јавног тужилаштва. Друго законско решење, којим се кривични поступак у кратком року окончава, је споразум о признању кривичног дела, те је потребно адекватно руководити предистражним поступком, како би се у што већој мери прибавили одговарајући подаци, који представљају неопходне услове за примену наведених института, а који су у складу са Закоником о кривичном поступку и обавезним упутствима Врховног јавног тужилаштва.

3. Однос између јавних тужилаштва, државних и других органа и однос према јавности

Основно јавно тужилаштво је државни орган у хијерархијски организованом систему јавнотужилачке организације, који подлеже контроли рада коју врше виша јавна тужилаштва. Сагледавање праксе и уједначавање праксе поступања постиже се у другостепеном поступку, а контрола рада постиже се и непосредним увидом у предмете Основног јавног тужилаштва. Виша тужилаштва остварују увид у спис предмета и дају своје предлоге другостепеном суду, а поводом изјављених жалби на првостепену пресуду. У тако утврђеном хијерархијском систему, приликом одлучивања о поднетим притужбама на рад јавног тужилаштва, такође се врши контрола.

3.1. Међусобни односи јавних тужилаштва

Између Основног јавног тужилаштва и виших тужилаштва остварује се сарадња, не само поводом контроле рада, већ се остварује и одржавањем састанака и доношењем инструктивних упутстава о поступању подручних тужилаштва. Кроз обавештавање виших тужилаштва у предметима са коруптивним елементима, те реферисању сложених предмета и медијски праћених предмета, те давања мишљења о начину поступања у појединим предметима, такође се врши сарадња.

3.2. Однос између јавног тужилаштва и државних и других органа

Сарадња са другим државним органима, установама и организацијама остварује се и унапређује одржавањем радних састанака и непосредном комуникацијом са представницима тих органа и установа, а сарадња се остварује и разменом података и обавештења са циљем да се постигну ефикасни резултати и повећа квалитет рада и међусобног деловања.

3.3. Примена института међународне правне помоћи

Сарадња се постиже и у случајевима пружања међународне правне помоћи по замолницама надлежних органа других држава, као и у ситуацији када Основно јавно тужилаштво упућује замолнице за пружање такве помоћи. Тај поступак је уређен Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Сл. гласник РС”, бр. 20/09), те закљученим билатералним и мултилатералним уговорима. На овај начин остварује се брза размена података и доказа и прикупљање релевантних чињеница у најкраћим роковима.

3.4. Однос јавног тужилаштва према јавности

Одувек је постојала потреба јавности за обавештавањем о питањима из надлежности јавног тужилаштва, а нарочито о стању криминалитета, па од туда је веома важан однос јавног тужилаштва према јавности. Поступање јавног тужилаштва треба да буде транспарентно, баш из тог разлога, а у оној мери у којој се не штети интересима поступка, те треба водити рачуна да се информације и подаци износе у јавност тачно и истинито. Том приликом потребно је строго водити рачуна да не дође

до одавања службене, државне или војне тајне, те је потребно водити рачуна о интересима морала, јавног реда, интересима малолетника и заштити приватног живота.

Обавештавање јавности се врши путем представника медија и писаним саопштењима у складу са комуникационом стратегијом коју доноси Основно јавно тужилаштво, те се на тај начин извршава обавеза да информацију о раду чине доступне јавности, и то под једнаким условима за све медије. За послове обавештавања јавности обавезује се јавни тужилац, који је одређен програмом и планом рада Основног јавног тужилаштва за текућу годину.

Однос према јавношћу подразумева и поступање сходно Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 149/09, 36/10 и 105/21), те је неопходно по поднетом захтеву за приступ информацијама од јавног значаја благовремено и законито одговорити на постављене захтеве, с тим да је обавеза јавног тужилаштва у том случају да поштује Закон о заштити података о личности („Сл. гласник РС”, број 87/18) уз благовремено поступање по захтевима Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, те је потребно благовремено достављати годишње извештаје у погледу примене наведених закона. Тим поводом доноси се Информатор о раду јавног тужилаштва, који се сваке године ажурира. Поверење грађана у рад тужилаштва повећава се пружањем информација о раду тужилаштва, а код грађана се развија свест о доступности јавног тужилаштва.

Пред Основним јавним тужилашвом грађани своја права најчешће остварују подношењем притужби, представки и пријава грађана. По тим писменима благовремено се поступа, а нарочито је хитност у поступању приликом поднетих притужби на рад јавних тужилаца, а у ком случају је поступак прописан чланом 73. став 2. Правилника о управи у јавним тужилаштвима. О одлуци се обавештава подносилац, као и државни орган, Високи савет тужилаштва, Министарство правде, Врховно јавно тужилаштво, те Више јавно тужилаштво, а уколико су притужбе поднете путем ових органа.

У ситуацији да странка дође лично у просторије Основног јавног тужилаштва, притужбе, представке или пријаве се примају на записник, који саставља дежурни јавни тужилац према распореду дежурства, или други јавни тужилац којег одреди главни јавни тужилац. Пријем странака и грађана врши се сваки радни дан у време које одреди главни јавни тужилац. Странке и грађане у тужилаштво прима дежурни јавни тужилац или други јавни тужилац, који је одређен одлуком главног јавног тужиоца.

4. Ефикасност рада увођењем савремених технологија

У Основном јавном тужилашству у раду се користе рачунари за обраду текста, за вођење појединих евиденција, у управним стварима, за штампање, у писарници, за рачуноводствене послове, за праћење прописа, судске и јавнотужилачке праксе, и у другим пословима тужилаштва. У раду са рачунаром сходно се примењују одредбе Правилника о управи у јавном тужилашству, тако да се од правила може одступити само када је то неопходно због начина функционисања рачунарског система, и тако да се морају обезбеђивати сви подаци који се обрађују уобичајеним начином вођења евиденције и рада у тужилашству.

Конкретно у Основном јавном тужилашству у Бачкој Паланци још увек није инсталиран САПО софтвер, а који би омогућио електронско пословање и ефикасније праћење и извештавање о раду, као и будуће умрежавање са другим државним органима.

5. Обрада јавнотужилачке и судске праксе

О спорним правним питањима и информисање јавних тужилаштава по тим питањима вршиће се из билтена Апелационих и Виших јавних тужилаштава, те обрадом праксе јавних тужилаштава и надлежних судова, као и из базе јавнотужилачке праксе која је од скоро формирана на сајту Врховног јавног тужилаштва, а која је доступна свим носиоцима јавнотужилачке функције.

6. Повећање ефикасности и стручности рада кроз учешће на саветовањима, научним скуповима и семинарима

Како би се повећала ефикасност и стручност рада потребно је наставити са организовањем састанака са МУП-ом Р. Србије, Пореском полицијом, Републичким инспекцијама, Електро-привредом Војводине, Центром за социјални рад, као и другим државним органима, који се појављују као подносиоци кривичних пријава, а све у циљу побољшања квалитета тих кривичних пријава. Потребно је да се организују семинари преко Правосудне академије, ради бољег оспособљавања носилаца јавнотужилачке функције из Основног тужилаштва из свих области у којима је за поступање надлежно ово тужилаштво. Према могућностима обезбедити учествовање на саветовањима и семинарима, те представити се одговарајућим стручним радовима, која организују јавна тужилаштва, судови, научна и стручна удружења и институције.

7. Придржавање начела Етичког кодекса јавних тужилаца

Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије („Сл. гласник РС“, број 42/21) донело је Државно веће тужилаца. По наведеном кодексу јавни тужилац је дужан да се истих придржава, као и да доследно прати да ли се у Основном јавном тужилаштву поштују етички принципи, и то самосталност, непристрасност, поштовање права, одговорност и брига за професионалну дужност, професионалност и достојанство.

7.1. Основне дужности носилаца јавнотужилачке функције

Основне дужности носилаца јавнотужилачке функције, да у сваком моменту и без обзира на околности:

- Врше дужности и предузимају службене радње увек у складу са важећим националним и међународним законодавством,
- Врше своју дужност праведно, непристрасно, предано и у што краћем времену,
- Поштују, штите и придржавају се правила која се односе на људско достојанство и људска права,
- Увек имају на уму да поступају у име друштва и у јавном интересу,
- Теже да постигну равнотежу између општег интереса друштва и интереса права и појединца.

7.2. Одговорност носилаца јавнотужилачке функције и значајна кршења Етичког кодекса

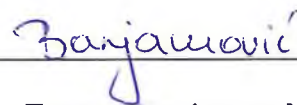
Етичким кодексом је уређена и одговорност носилаца јавнотужилачке функције у случају кршења прокламованих принципа. Значајна кршења Етичког кодекса могу представљати дисциплински прекршај, у том смислу неопходна је доследна примена Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца којим је уређена дисциплинска одговорност, дисциплински органи, дисциплински поступак, другостепени поступак и основи за жалбу.

8. Закључак

Циљеви и задаци које Основно јавно тужилаштво у Бачкој Паланци треба да оствари у свом раду су:

- Очување владавине права и допринос смањењу стопе криминалитета,
- Законит, ефикасан, благовремен и транспарентан рад,
- Предузимање свих законом дефинисаних овлашћења за заштиту уставности и законитости,
- Наменско и економично трошење новчаних средстава, и
- Очување тајности података.

Како би се остварили наведени циљеви, неопходно је створити добар систем контроле рада јавног тужилаштва, примењивати моделе којима се повећава ефикасност у раду и искористити све расположиве капацитете јавног тужилаштва, јачати сарадњу са другим државним органима и институцијама, поступати у законским оквирима, и у складу са издатим упутствима виших јавних тужилаштва, те у свему благовремено отклањати или исправљати уочене грешке и проблеме. У својству главног јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Бачкој Паланци, лично ћу настојати да својим залагањем, упорношћу и посвећеношћу остваривања наведених циљева допринесем јачању угледа и поверења у јавнотужилачку организацију, унапређењу положаја и статуса носилаца јавнотужилачке функције.

Бранка Барјамовић